

آیین نامه تولید، دانش بنیان و اشتغال زایی در صنعت نفت

مصوب ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ منتشره در روزنامه رسمی به شماره ۲۲۵۴۷ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۲۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط بکار می روند:

۱- شرکت دانش بنیان: شرکت یا مؤسسه خصوصی و یا تعاونی که به منظور هم افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان تشکیل شده و به تأیید معاونت علمی و فناوری رییس جمهور رسیده باشند.

۲- فهرست بلند سازندگان و تأمین کنندگان (وندورلیست - AVL): فهرستی از سازندگان معتبر پذیرفته شده بر اساس معیارها، سیاست ها و راهبردهای وزارت نفت برای تأمین کالا و یا خدمات خاص مد نظر صنعت نفت .

۳- واحدهای فناور: واحدهای پژوهش فناوری و مهندسی مستقر در پارک های علم و فناوری و مراکز رشد دارای مجوز از مراجع ذی ربط.^۱

۴- زیست بوم نوآوری و فناوری: مجموعه ای از شرکت ها (اعم از بزرگ و کوچک)، پارک های علم و فناوری، مراکز رشد، شتاب دهنده ها، مراکز نوآوری، صندوق های تأمین سرمایه و کلیه نهادهای ذینفع در بخش های دولتی و خصوصی که در راستای توسعه مشترک فناوری و نوآوری با یکدیگر تعامل داشته و منابع و قابلیت های خود را به اشتراک گذاشته و تعامل هم افزا دارند.

۵ - شرکت های زایشی: شرکت هایی که به واسطه واگذاری بخشی از یک شرکت بزرگ یا دانشگاه، به منظور حضور مؤثرتر در بازار رقابت و تمرکز بیشتر بر انجام فعالیت های نوآورانه و دانشی، به صورت یک نهاد مستقل راه اندازی می شوند .

۶ - زنجیره ارزش صنعت نفت: مجموعه عملیاتی که در حوزه های مختلف بالادست، میان دست و پایین دست صنعت نفت و گاز، پالایش و پتروشیمی به صورت زنجیرگونه انجام می گیرد تا به تولید محصولات، خلق ارزش و تولید ثروت از دانش منجر شود .

۷- رویداد فناورانه: رویدادی که با هدف ارائه نیازهای فناورانه، شناسایی راهکارهای مربوط و توسعه همکاری های فناورانه و تجاری بین سازمان ها، نهادها، شرکت های دانش بنیان و نوآفرین (استارت آپ) فعال در صنعت نفت و گاز برگزار می شود.

۸ - وزارت: وزارت نفت.

۹- معاونت: معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رییس جمهور.^۲

ماده ۲- وزارت موظف است با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت نسبت به توسعه و تقویت زیست بوم نوآوری و فناوری اقدام نماید. دستورالعمل مرتبط با این ماده با تأکید بر استفاده از خدمات شرکت های دانش بنیان به صورت زنجیره

^۱ به موجب بند ۱ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵ بند ۳ ماده ۱ اصلاح شد. متن سابق عبارت است از: « هسته فناور: مراکز تحقیق و توسعه و شتاب دهنده های نوآوری دارای مجوز از مراجع ذی صلاح و همچنین تیم های فناور و صاحب ایده مستقر در پژوهشکده ها، پارک های علم و فناوری، مراکز نوآوری و مراکز رشد دانشگاهی که مبتنی بر نوآوری حاصل از پژوهش و طراحی، نوآوری در مدل کسب و کار و یا ارائه خدمات نوین تخصصی به منظور تجاری سازی نتایج تحقیقات، فعالیت می کنند»

^۲ به موجب بند ۱ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵ بند ۹ ماده ۱ اصلاح شد. متن سابق عبارت است از: « معاونت: معاونت علمی و فناوری رییس جمهور. »

ای و سایر ظرفیت های موجود و استفاده از محصولات شرکت ها و موسسات دانش بنیان و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک های علم و فناوری به صورت زنجیره ای ظرف دو ماه تدوین و توسط وزیر نفت ابلاغ می شود.

ماده ۳- معاونت موظف است ظرف سه ماه با همکاری وزارت بر اساس سند تلفیقی راهبرد (استراتژی) فناوری که توسط وزارت و معاونت تهیه و ابلاغ می شود، از طریق برگزاری رویدادهای فناورانه نسبت به اعلام تقاضاهای فناورانه و نیازهای وارداتی صنعت نفت و ثبت آنها در سامانه های به هم رسانی نیاز و توانمندی (عرضه و تقاضا) و نظام ایده ها و نیازها (نان) و تأمین آنها با اولویت سامانه جریان اقتصادی نوین (جام) اقدام نماید.^۲

ماده ۴- وزارت موظف است با رعایت قوانین و مقررات ذی ربط ظرف چهار ماه نسبت به بازنگری در ساختارها، فرآیندها و وظایف خود مرتبط با پژوهش و فناوری با استقرار نظام نوآوری باز و دانش بنیان با مشارکت مراکز علمی و فناوری اقدام نماید.

ماده ۵ - وزارت با همکاری معاونت موظف است ظرف دو ماه دستورالعمل بازنگری نظام ارزیابی پیمانکاران (نظیر شرکت های اکتشاف و تولید)، سازندگان و تأمین کنندگان را به نحوی که دانش بنیان شدن آنها را تسهیل نماید، با تأکید بر خودکفایی در تولید مواد، تجهیزات و خدمات مورد نیاز صنعت نفت، تسهیل ورود شرکت های دانش بنیان تولیدکننده تجهیزات، مواد و خدمات به فهرست بلند سازندگان و تأمین کنندگان (وندورلیست) داخلی و خارجی را تدوین و ابلاغ نماید.

ماده ۶ - وزارت موظف است با همکاری معاونت از طریق فراخوان پارک علم و فناوری نفت و گاز نسبت به شناسایی راه کارهای زود بازده کاهش شدت انرژی توسط دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، مراکز رشد و فناوری و شرکت های دانش بنیان اقدام و طرح های مرتبط با آن را برای استفاده از ساز و کارهای موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور^۴ - مصوب ۱۳۹۴ - جهت تصویب به شورای اقتصاد ارایه نماید. شورای اقتصاد موظف است با اولویت نسبت به بررسی طرح های مزبور اقدام نماید.

^۲ به موجب بند ۲ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵ ماده ۳ اصلاح شد. متن سابق عبارت است از: « معاونت موظف است ظرف سه ماه با همکاری وزارت بر اساس سند تلفیقی راهبرد (استراتژی) فناوری که توسط وزارت و معاونت تهیه و ابلاغ می شود، از طریق برگزاری رویدادهای فناورانه نسبت به اعلام تقاضاهای فناورانه و نیازهای وارداتی صنعت نفت و ثبت آنها در سامانه های به هم رسانی نیاز و توانمندی (عرضه و تقاضا) و نظام ایده ها و نیازها (نان) اقدام نماید. »

^۴ ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱: « به کلیه وزارتخانه ها به ویژه نفت و نیرو و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها و سازمان ها و مؤسسات دولتی و کلیه دارندگان عنوان و ردیف در قوانین بودجه کل کشور اجازه داده می شود سالانه تا سقف یکصد میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰) دلار به صورت ارزی و پانصد هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به صورت ریالی که هر ساله تا سقف نرخ تورم سال قبل تعدیل می گردد، در موارد مربوط به بندهای ذیل این ماده که سرمایه گذاری یا اقدام اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی یا داخلی با اولویت بخشهای خصوصی یا تعاونی به تولید، صادرات، ارتقای کیفیت، صرفه جویی یا کاهش هزینه در تولید کالا یا خدمت و زمان و بهبود کیفیت محیط زیست و یا کاهش تلفات جانی و مالی می انجامد برای نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده های نفتی و کالاها و خدمات قابل صادرات یا واردات به قیمتهای صادراتی یا وارداتی به نرخ روز ارز بازار آزاد یا معادل ریالی آن با احتساب حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه های متعلقه و برای سایر موارد با قیمتهای غیریارانه ای با احتساب حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه های متعلقه قرارداد منعقد کنند.

دولت مکلف است: ۱ - کالا یا خدمت تولید شده یا صرفه جویی شده و منافع یا ارزش حاصله را حسب مورد و از محل درآمد، صرفه جویی، منافع یا ارزش حاصله خریداری کند. ۲ - اصل و سود سرمایه گذاری و حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه های متعلقه یا منافع اقدام موضوع این ماده را به آنان پرداخت نماید. در صورت تأمین تمام یا بخشی از منابع مورد نیاز اجزای (۱) و (۲) از بودجه کل کشور، ضمن مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور از طریق خزانه داری کل کشور اقدام می شود. اشخاص فوق می توانند طبق قرارداد یا مجوز صادره نسبت به فروش کالا یا خدمت تولید شده یا صرفه جویی شده و منافع یا ارزش حاصله از سرمایه گذاری یا اقدام در داخل یا خارج کشور و یا بهره برداری و استفاده از آنها اقدام نمایند. الف - طرحهای نفت و گاز از جمله افزایش ظرفیت تولید نفت خام، گاز و میعانات گازی با اولویت مخازن مشترک و افزایش ظرفیت پالایش نفت خام و میعانات گازی، افزایش تولید محصولات پتروشیمی، ذخیره سازی نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی مخازن مشترک در مخازن غیرمشترک و داخل کشور، ذخیره سازی گاز در فصول کم مصرف برای استفاده در فصول پرمصرف، تبدیل درجای نفت و گاز و میعانات گازی به محصول یا برق، تزریق گاز به میادین داخلی، رشد صادرات و عبور (ترانزیت) و معاوضه (سواپ) نفت خام، میعانات گازی و گاز و فرآورده های نفتی، جلوگیری از سوختن گازهای

ماده ۷- بانک ها مجازند به منظور حمایت از شرکت های دانش بنیان و سایر شرکت های مجری طرح های بهینه سازی مصرف انرژی با عقد قرارداد سه جانبه فی مابین این شرکت ها، بانک و شرکت تابع وزارت، ضمن پذیرش این قرارداد به عنوان تضمین

همراه نفت و میعانات گازی و جایگزینی گاز داخلی یا وارداتی با فرآورده های نفتی ذی ربط و کلیه طرحهایی که به افزایش تولید یا صرفه جویی در مصرف نفت خام و میعانات گازی و گاز و فرآورده های نفتی بیانجامد. ب - طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی در بخشهای مختلف از جمله صنعت با اولویت صنایع انرژی بر و حمل و نقل عمومی و ریلی درون و برون شهری و ساختمان، توسعه استفاده از انرژی های تجدیدپذیر، گسترش استفاده از گاز طبیعی فشرده یا مایع یا گاز مایع شده با اولویت شهرهای بزرگ و مسیر راههای اصلی بین شهری، تولید و یا جایگزین کردن خودروهای کم مصرف و یا برقی با خودروهای پرمصرف و فرسوده و کاهش هزینه های حمل بار و مسافر و کاهش دموارژ (خسارت تأخیر) کشتیها و طرحهای حمل و نقل ریلی، جاده ای، دریایی، هوایی اعم از زیرساخت ها و وسایل حمل و نقل، طرحهایی که به کاهش گازهای گلخانه ای منجر می شود، ماشین آلات و واحدهای تولیدی بخش کشاورزی پ - طرحهای احداث نیروگاه با بازدهی (راندمان) بالا، افزایش تولید و بازدهی حرارتی نیروگاهها که منجر به افزایش بازدهی حرارتی شود، با اولویت نصب بخش بخار در نیروگاههای چرخه (سیکل) ترکیبی اعم از ترکیب برق و گرما ((CHP و ترکیب برق، سرما و گرما ((CCHP و مولدهای مقیاس کوچک ((DG) توسعه استفاده از انرژی های تجدیدپذیر، کاهش تلفات انرژی در تولید، انتقال و توزیع، بهینه سازی و صرفه جویی در مصرف برق و انرژی، برقی کردن چاههای کشاورزی با اولویت استفاده از منابع انرژی های نو از جمله انرژی خورشیدی، جایگزینی مصرف برق به جای گاز یا فرآورده های نفتی در مناطقی که توجیه اقتصادی دارد و افزایش سهم صادرات و عبور (ترانزیت) برق، تولید برق از تلفات گاز و سوخت کارخانجات ت - طرحهای احداث سد، بندر، آب و فاضلاب، طرحهای جلوگیری از شوری و کاهش کیفیت آب، شیرین کردن آب شور و تولید آب شیرین با استفاده از روشهای مختلف با اولویت روشهای حرارتی بازیافتی، بهینه سازی و صرفه جویی در مصرف آب با کاهش تلفات آب در انتقال و توزیع، مهار و بهره برداری بهینه از آبهای داخلی، مشترک و مرزی و آبهایی که به دریا می ریزد و طرحهای جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و کلیه طرحهایی که به بهبود کیفیت و کاهش مصرف آب می انجامد، طرحهای زهکشی اراضی کشاورزی و شیوه های نوین آبیاری، تضمین خرید آب یا اجازه فروش آب به سرمایه گذاران در کلیه موارد از جمله شرب و بهداشت، صنعت، کشاورزی و آبیاری ث - سایر طرحهایی که به ارتقای کیفیت یا کمیت کالاها و خدمات تولیدی یا صرفه جویی و جلوگیری از هدر رفتن سرمایه های انسانی، مالی، محیط زیست و زمان منجر می شوند. تبصره ۱ - توجیه فنی و اقتصادی و زیست محیطی، زمان بندی اجراء و بازپرداخت و سقف تعهد دولت در هر یک از طرحهایی که نیاز به تعهد دولت دارد با پیشنهاد وزارتخانه ذی ربط به تصویب شورای اقتصاد می رسد. شورای اقتصاد مکلف است حداکثر تا مدت یک ماه پس از وصول هر طرح به دبیرخانه آن، رسیدگی و تعیین تکلیف کند. تبصره ۲ - صندوق توسعه ملی و بانکهای عامل موظفند به طرحهای دارای توجیه فنی و اقتصادی این ماده با اولویت، تسهیلات ارزی و ریالی پرداخت نمایند. تبصره ۳ - در مواردی که سرمایه گذاری یا اقدامات اشخاص موضوع این ماده منجر به افزایش درآمد عمومی و یا کاهش هزینه های عمومی شود، تعهد بازپرداخت اصل و سود سرمایه گذاری و حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه های متعلقه یا منافع و عواید حاصل از اقدامات، به میزان و ترتیبی که به تصویب شورای اقتصاد می رسد به عهده دولت است. وزارت نفت مکلف است حقوق متعلق به سرمایه گذار یا اقدام کننده را مطابق مصوبه شورای اقتصاد از محل افزایش درآمد حال یا آتی یا کاهش هزینه ها، حسب مورد به قیمتهای صادراتی یا وارداتی (برای سوخت) و در سایر موارد، وزارتخانه های ذی ربط و شرکتهای تابعه موظفند به سرمایه گذار یا اقدام کننده، پرداخت کنند و همزمان به حساب بدهکار دولت (خزانه داری کل کشور) منظور و تسویه حساب نمایند. در مواردی که در اثر سرمایه گذاری یا اقدامات موضوع این ماده، درآمد دستگاههای اجرایی یا شرکتهای دولتی کاهش یابد، دولت مکلف به جبران معادل کاهش درآمد دستگاههای اجرایی یا شرکتهای دولتی مربوط است. حکم این تبصره شامل بندهای (الف) و (ب) ماده (۸۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران نمی گردد. تبصره ۴ - بازپرداخت تعهدات دولت موضوع بند (ت) این ماده از محل درآمدهای حاصل از اجرای طرحها در قوانین بودجه سنواتی صورت می گیرد. تبصره ۵ - در اجرای بندهای این ماده اولویت با سرمایه گذارانی است که نفت خام، میعانات گازی و یا فرآورده های نفتی را برای تسویه تعهدات دولت قبول می کنند. تبصره ۶ - ارزش سوخت و یا انرژی صرفه جویی شده بر اساس نوع و ترکیب سوخت مصرفی در دوره یکسال قبل از انعقاد قرارداد و طبق قیمتهای صادراتی و یا وارداتی محاسبه و منظور می شود. تبصره ۷ - به وزارتخانه های مذکور اجازه داده می شود در صورت نیاز آب، برق، گاز و فرآورده های نفتی و سایر کالاها و خدمات یارانه ای تولید یا صرفه جویی شده را از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیردولتی، خصوصی یا تعاونی حسب مورد به قیمتهای صادراتی یا وارداتی (برای سوخت) و برای سایر موارد به قیمتهای غیریارانه ای از آنان و یا سایر سرمایه گذاران در این زمینه خریداری یا برای ایجاد اشتغال و اجرای طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای در هر استان و هر شهرستان سرمایه گذاری کنند. در صورت تمایل سرمایه گذار می تواند کالا یا خدمت تولید یا صرفه جویی شده را در داخل یا خارج به فروش برساند. تبصره ۸ - به منظور کاهش هزینه ها و تشویق به کاهش مصرف در کالاها و خدمات یارانه ای به وزارتخانه های مذکور و شرکتهای تابعه و وابسته ذی ربط به آنها در این ماده اجازه داده می شود با تصویب شورای اقتصاد مصارف کمتر از حد معین، آب، برق، گاز، فرآورده های نفتی و سایر کالاها و خدمات یارانه ای را با توجه به فصل، منطقه جغرافیایی، نوع مصرف و مصرف کنندگان، متناسب با کاهش مصرف به حداقل قیمت و یا صفر کاهش دهد. چگونگی اجرای این تبصره با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی شامل تعیین حد معین برای مصارف مناطق جغرافیایی، نوع مصرف و مصرف کنندگان و مقدار و قیمت مصرف تا دو ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب شورای اقتصاد می رسد. آیین نامه اجرائی این ماده به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، نفت و نیرو حسب مورد حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می رسد. »

پرداخت تسهیلات، نسبت به تامین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای طرح (پروژه) های بهینه سازی مصرف انرژی اقدام نمایند به نحوی که بازپرداخت تسهیلات مستقیماً از محل سوخت صرفه جویی شده در چهارچوب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور صورت پذیرد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به حمایت از طریق شورای پول و اعتبار می باشد.

ماده ۸ - وزارت موظف است با همکاری معاونت علمی، به منظور حمایت از کسب و کارهای دانش بنیان، با رعایت حقوق مصرف کننده، نسبت به پیشنهاد بازنگری آیین نامه ایجاد بازار بهینه سازی انرژی و محیط زیست، به شورای عالی انرژی کشور با هدف صرفه جویی در مصرف انرژی و فراهم نمودن امکان بهره مندی از انرژی صرفه جویی شده اقدام نماید.

ماده ۹ - معاونت موظف است با همکاری وزارتخانه های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و راه و شهرسازی طرح نمونه (پایلوت) بازار بهینه سازی انرژی و محیط زیست را در بخش های مختلف مصرف کننده (نیروگاه، ساختمان، صنعت و کشاورزی) در سه شهر منتخب کشور، برنامه ریزی و اجرا نماید. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف دو ماه توسط معاونت و با همکاری وزارتخانه های مذکور تهیه و ابلاغ می شود.

ماده ۱۰ - وزارت موظف است با همکاری معاونت از طریق صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت و با رعایت قوانین و مقررات به منظور حمایت از تولیدکنندگان داخلی نسبت به پیاده سازی ساز و کاری برای ارائه انواع ضمانت نامه های قراردادی و همچنین ضمانت تعهد پرداخت تسهیلات دریافتی این شرکت ها که در راستای اجرای این آیین نامه دریافت می گردد، با اولویت اجرای طرح های بهینه سازی مصرف ذیل بازار بهینه سازی انرژی و محیط زیست، ساخت تجهیزات و لوازم مؤثر در کاهش مصرف انرژی، تحول رقومی (دیجیتال) در صنعت نفت، افزایش ضریب بازبافت از طریق احیای چاه های غیرفعال و کم بازده، گسترش فعالیت های اکتشافی در حوزه نفت و گاز، مشعل سوزی (فلرینگ) و بازیابی گازهای مشعل، ساخت بار اول محصولات راهبردی (استراتژیک) صنعت شامل کنشیار(کانالیست)ها، تجهیزات و مواد شیمیایی، افزایش ضریب پیچیدگی پالایشگاه های کشور، توسعه دانش های فنی حوزه تولید گاز مایع (ال ان جی)، تولید گاز سنتز (اس ان جی) و انرژی هیدروژنی، هوش مصنوعی و استفاده از آن در سلامت، ایمنی و محیط زیست (اچ اس ای)، جلوگیری از هدررفت اجزای ارزشمند گاز طبیعی از جمله اتان، پروپان و هلیوم و توسعه صنایع وابسته به آن و تکمیل زنجیره ارزش صنایع پایین دستی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی اقدام نماید.^۵

تبصره (منسوخه) - وزارت مجاز است در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط به منظور افزایش توان مالی صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی صنعت نفت، از طریق شرکت های تابع و با استفاده از منابع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰

^۵ به موجب بند ۳ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵ ماده ۱۰ اصلاح شد. متن سابق عبارت است از: « وزارت موظف است با همکاری معاونت و با مشارکت صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی صنعت نفت به منظور حمایت از شرکت های دانش بنیان نسبت به ضمانت تسهیلات دریافتی این شرکت ها با اولویت اجرای طرح های بهینه سازی مصرف ذیل بازار بهینه سازی انرژی و محیط زیست، ساخت تجهیزات و لوازم مؤثر در کاهش مصرف انرژی، تحول رقومی (دیجیتال) در صنعت نفت، افزایش ضریب بازبافت از طریق احیای چاه های غیر فعال و کم بازده، گسترش فعالیت های اکتشافی در حوزه نفت و گاز، مشعل سوزی (فلرینگ) و بازیابی گازهای مشعل، ساخت بار اول محصولات راهبردی (استراتژیک) صنعت (شامل کنشیار(کانالیست)ها، تجهیزات، مواد شیمیایی و غیره)، افزایش ضریب پیچیدگی پالایشگاه های کشور، توسعه دانش های فنی حوزه تولید گاز مایع (LNG) و انرژی هیدروژنی، جلوگیری از هدررفت اجزای ارزشمند گاز طبیعی از جمله اتان، پروپان و هلیوم و توسعه صنایع وابسته به آن و تکمیل زنجیره ارزش صنایع پایین دستی نفت، گاز و پتروشیمی اقدام نماید. »

کل کشور و با رعایت دستورالعمل مربوط و با توافق وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به افزایش سرمایه این صندوق تا سقف مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اقدام نماید.^۶

ماده ۱۱- وزارت مکلف است با همکاری وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، نیرو و کشور، سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت و با اولویت شرکت های دانش بنیان و واحدهای فناوری نسبت به کمک به ایجاد، راه اندازی و تکمیل زنجیره ارزش مجتمع های پتروشیمیایی/پتروپالایشگاهی به منظور توسعه پایین دست صنعت نفت و پتروشیمی، اشتغال زایی، تولید ارزش افزوده و جلوگیری از ارزبری اقدام نماید. واحدهای موضوع این ماده مجازند در صورت لزوم خوراک مورد نیاز خود را از طریق واردات و با رعایت قوانین و مقررات مربوط تأمین نمایند.^۷

ماده ۱۲- معاونت موظف است با همکاری وزارت ظرف دو ماه دستورالعمل تسهیل و تسریع ایجاد شرکت های زایشی از جمله در پژوهشگاه صنعت نفت و سایر واحدهای تابع به نحوی که حقوق مالکیت فکری شرکت ها و موسسات دانش بنیان و واحدهای فناوری مستقر در مراکز رشد و پارک های علم و فناوری و وزارت نفت حفظ شود را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۱۳- وزارت موظف است با هدف تکمیل زنجیره ارزش و قطع وابستگی در صنعت نفت، با همکاری معاونت و سایر مراکز علمی و صنعتی از طریق شرکت های تابع ذی ربط، نسبت به ظرفیت سازی برای تولید دانش فنی با قابلیت صلاحیت صدور دانش فنی مورد نیاز اقدام نماید. دستورالعمل مربوط ظرف سه ماه توسط وزارت تهیه و ابلاغ می شود.

ماده ۱۴- وزارت موظف است با همکاری معاونت با هدف استانداردسازی محصولات دانش بنیان صنعت نفت و گاز، استانداردهای این حوزه را تدوین و به تأیید سازمان ملی استاندارد ایران برساند.

ماده ۱۵- وزارت موظف است با همکاری معاونت ظرف دو ماه نسبت به تهیه و ابلاغ دستورالعمل تأسیس مراکز ارزیابی فناوری و آزمایشگاه های مرجع در صنعت نفت و اعطای گواهینامه اقدام نماید.

ماده ۱۶- معاونت با همکاری وزارت موظف است ظرف یک ماه پیشنهادات خود را جهت بازنگری مصوبه تولید بار اول اقلام راهبردی و تحریمی با هدف تعمیم حمایت های این آیین نامه برای توسعه مقیاس اقلام ساخت بار اول به مراجع ذی ربط ارائه نماید.

ماده ۱۷- در راستای حمایت از تولید مواد و تجهیزات راهبردی (استراتژیک) نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی و به منظور کاهش خطر (ریسک) تجاری سازی محصولات دانش بنیان، وزارت مکلف است با همکاری معاونت و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و از طریق شرکت های بیمه و صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت، با طراحی سازوکار بیمه ای اعم از الگوهای تسهیم خطر (ریسک)، جبران خسارت های احتمالی ناشی از به کارگیری محصولات را با رعایت قوانین و مقررات تضمین نماید. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است دستورالعمل های لازم برای اتکالی کردن سازوکار بیمه ای مذکور را با رعایت قوانین و مقررات ظرف دو ماه تهیه و برای تصمیم گیری به شورای عالی بیمه ارائه نماید.

^۶ به موجب مصوبه " حذف تبصره ماده (۱۰) آیین نامه تولید، دانش بنیان و اشتغال زایی در صنعت نفت " مصوب ۱۴۰۱/۰۶/۲۳، تبصره ماده ۱۰ حذف گردید.

^۷ به موجب بند ۴ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵ ماده ۱۱ اصلاح شد. متن سابق عبارت است از: « وزارت مجاز است با همکاری معاونت و با اولویت شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و واحدهای مستقر در مراکز رشد و پارک های علم و فناوری نسبت به ایجاد، راه اندازی و گسترش بخش های پتروشیمیایی/پتروپالایشگاهی متمرکز و هم افزا به منظور توسعه پایین دست صنعت پتروشیمی، اشتغال زایی، تولید ارزش افزوده و جلوگیری از ارزبری در پارک های علم و فناوری موجود اقدام نماید. همچنین شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و واحدهای مستقر در مراکز رشد و پارک های علم و فناوری مجازند در صورت لزوم خوراک مورد نیاز خود را از طریق واردات و با رعایت قوانین و مقررات مربوط تأمین نمایند »

تبصره- وزارت مجاز است در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، به منظور تأمین منابع برای توسعه زیرساخت های نهادهای صدور گواهینامه کیفیت، آزمایشگاه های مرجع و آزمایشگاه های خطر (ریسک)، و افزایش توان مالی الگوی تسهیم خطر (ریسک) مذکور، با استفاده از وجوه اداره شده و کمک های فنی اعتباری پیش بینی شده در قوانین بودجه سنواتی اقدام نماید.^۸

ماده ۱۸- وزارت موظف است به منظور حمایت از تولید دانش بنیان و ایجاد اشتغال از طریق تکمیل زنجیره ارزش در صنعت نفت با ارائه تسهیلات تخفیف خوراک و همچنین مشوق های مرتبط با صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان از طریق ساز و کار قانونی لازم اقدام نماید.

ماده ۱۹- معاونت با همکاری وزارتخانه های نفت و صنعت، معدن و تجارت موظف است در راستای تولید پایدار، اشتغال آفرینی و افزایش ارزآوری از تولید مواد شیمیایی و تجهیزات مورد نیاز صنعت نفت، حداکثر ظرف دو ماه، ساز و کار قانونی تقویت زیر ساخت های صادرات کالاها و خدمات دانش بنیان صنعت نفت شامل ارائه تسهیلات صادرات، معافیت های مالیاتی و گمرکی، ایجاد مشارکت (کنسرسیوم) های صادراتی، بهره گیری از شبکه خدمات آزمایشگاهی دانش بنیان به منظور ارزیابی، اعتبار سنجی و ارتقای کیفیت محصولات این حوزه و پشتیبانی از تولیدکنندگان تجهیزات و مواد شیمیایی جهت اخذ استانداردها و گواهی نامه های بین المللی و ورود به فهرست بلند سازندگان و تأمین کنندگان (وندورلیست) خارجی تهیه و جهت سیر مراحل قانونی به هیأت وزیران ارایه نماید.

ماده ۲۰- سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است بودجه لازم برای عملیاتی سازی این آیین نامه را در چهارچوب لایحه بودجه کشور پیش بینی و پس از ابلاغ در اختیار وزارت و معاونت قرار دهد.

ماده ۲۱- وزارت موظف است با همکاری معاونت ظرف سه ماه نسبت به تهیه و ابلاغ دستورالعمل ناظر به اعطای امتیازات و مشوق های لازم در راستای دانش بنیان شدن و یا توسعه دانش بنیانی به شرکت های بزرگ فعال در حوزه تحقیق و توسعه، فناوری و نوآوری صنعت نفت در چهارچوب قوانین و مقررات اقدام نماید.

ماده ۲۲- وزارت موظف است نسبت به کاهش مخاطرات زیست محیطی و تضمین سلامت نیروی انسانی مرتبط با اولویت استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان اقدام نماید.

ماده ۲۳- وزارت به تشخیص خود و با همکاری وزارت آموزش و پرورش و به منظور تأمین نیروی انسانی ماهر برای مناطق نفت خیز نسبت به احداث و تجهیز (۵۰) هنرستان فنی و حرفه ای در مناطق نفتی اقدام می نماید.

ماده ۲۴- به منظور تحقق ارتقای بهره وری هدف گذاری شده در این آیین نامه، وزارت موظف است شاخص های بهره وری متناسب را تا پایان تیرماه سال ۱۴۰۱ به سازمان ملی بهره وری ایران ارائه و به تأیید سازمان مذکور برساند.

^۸ به موجب بند ۵ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۱۷ اصلاح و یک تبصره به آن الحاق شد. متن سابق عبارت است از: «در راستای حمایت از تولید مواد و تجهیزات راهبردی (استراتژیک) حوزه نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی و به منظور کاهش خطر (ریسک) تجاری سازی محصولات دانش بنیان، وزارت موظف است با همکاری معاونت و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و از طریق شرکت های بیمه و صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی صنعت نفت، با طراحی ساز و کار بیمه ای نوین، جبران خسارت های احتمالی ناشی از بکارگیری محصولات نفت، با طراحی ساز و کار بیمه ای نوین را تضمین نماید. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف دو ماه توسط وزارت نفت، با همکاری معاونت تهیه و ابلاغ می گردد. بیمه و صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی صنعت نفت، با طراحی ساز و کار بیمه ای نوین را تضمین نماید. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف دو ماه توسط وزارت نفت، با همکاری معاونت تهیه و ابلاغ می گردد.»

ماده ۲۵- وزارت موظف است در مقاطع زمانی سه ماهه گزارش اقدامات و عملکرد شاخص های بهره وری را به سازمان ملی بهره وری ایران ارائه و این سازمان پس از بررسی و تأیید گزارش ارتقای بهره وری مربوط به این آیین نامه را به سازمان برنامه و بودجه کشور جهت تخصیص اعتبار ارائه نماید.

ماده ۲۶- دامنه شمول شرکت های طرف قرارداد با ذی نفعان مندرج در بند (ب) ماده (۴) قانون جهش تولید دانش بنیان، تمامی تولیدکنندگان و پیمان کاران داخلی اعم از شرکت های دانش بنیان، واحدهای فناوری و سایر شرکت های تولیدی و پیمانکاری داخلی است.^۹

ماده ۲۷- به منظور تسهیل در تأمین وثایق شرکت های دانش بنیان و واحدهای فناوری در دریافت خدمات مالی و اعتباری، وزارت مکلف است ساز و کار لازم برای تصریح اجرایی سازی ترهین مطالبات قراردادی و منظور نمودن آن در کلیه قراردادهای شرکت های تابع و وابسته در حوزه مرتبط را به نحوی فراهم آورد که در صورت ترهین قرارداد نزد صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت، مانده مطالبات قراردادی با تأیید صندوق مذکور به شرکت های طرف قرارداد پرداخت شود.^{۱۰}

ماده ۲۸- به منظور توسعه زیست بوم دانش بنیان در صنعت نفت و تأمین منابع مالی و اعتباری موضوع این آیین نامه و حمایت از سرمایه گذاری در برنامه های تحقق رشد و تولید، صادرات کالا و خدمات، حمایت از ساخت داخل و طرح (پروژه) های توسعه ای توسط بخش های غیردولتی، وزارت مکلف است پس از تصویب مجمع عمومی شرکت های تابع ذی ربط تا پایان برنامه هفتم از طریق شرکت های تابع خود و پیش بینی موضوع در بودجه های سنواتی شرکت های مذکور، نسبت به اختصاص سالانه حداقل بیست هزار میلیارد (۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از محل منابع داخلی این شرکت ها در قالب وجوه اداره شده، کمک های فنی و اعتباری و پرداخت مابه التفاوت نرخ سود اقدام نمایند.^{۱۱}

ماده ۲۹- وزارت از طریق شرکت های تابع مکلف است به منظور حمایت از توسعه شرکت های دانش بنیان، واحدهای فناوری و تولید بار اول محصولات راهبردی در صنعت نفت، از محل منابع داخلی وزارت و با رعایت قوانین بودجه سنواتی و قوانین و مقررات مربوط نسبت به تأمین منابع مالی مورد نیاز نزد صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت برای گشایش اعتبار اسنادی ریالی در طرح (پروژه) های مرتبط اقدام نمایند. ساز و کار پیاده سازی شده باید به نحوی باشد که تا پایان سال ۱۴۰۳ قراردادهای تولید بار اول و سایر قراردادها با شرکت های دانش بنیان و واحدهای فناوری با اعتبار اسنادی ریالی منعقد گردد. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف دو ماه توسط وزارت تهیه و ابلاغ می شود.^{۱۲}

ماده ۳۰- به منظور افزایش ظرفیت تولید داخل محصولات راهبردی بومی سازی شده و همچنین تولید بار اول تجهیزات راهبردی مورد استفاده در صنعت نفت، وزارت مکلف است سالانه فهرستی از کالاهای با میزان ارزشی بالا و با امکان توسعه داخلی را شناسایی و حداقل معادل ده درصد (۱۰٪) از منابع پیش بینی شده شرکت های تابع برای خرید هر یک از این محصولات را تا رساندن ظرفیت تولید داخل به میزان نیاز صنعت نفت، برای خرید از تولیدکنندگان داخلی، و حمایت از توسعه آنها و با رعایت قوانین و مقررات اختصاص دهد. دستورالعمل اجرایی این ماده با تأکید بر تجاری سازی و توسعه بازار دانش بنیان و تجمیع تقاضاهای مرتبط ظرف دو ماه توسط وزارت و با همکاری معاونت تهیه و ابلاغ می شود.^{۱۳}

^۹ به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۲۶ به آیین نامه الحاق شد.

^{۱۰} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۲۷ به آیین نامه الحاق شد.

^{۱۱} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۲۸ به آیین نامه الحاق شد.

^{۱۲} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۲۹ به آیین نامه الحاق شد.

^{۱۳} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۳۰ به آیین نامه الحاق شد.

ماده ۳۱- وزارت مکلف است با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و معاونت ظرف شش ماه نسبت به تدوین برنامه عملیاتی ارتقای هوشمندسازی در حوزه صنعت نفت و گاز و با هدف ارتقای بهره‌وری اقدام نماید.^{۱۴}

ماده ۳۲- به منظور حمایت از توسعه فناوری و نوآوری در صنعت نفت، وزارت مکلف است نسبت به توسعه سامانه جامع ارائه خدمات و اتصال آن به پنجره ملی خدمات دولت هوشمند، با اولویت شرکت‌های دانش‌بنیان و واحدهای فناور با استفاده از ظرفیت‌های موجود در صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت بر اساس الگوی (مدل) کسب و کار اقدام نماید.^{۱۵}

ماده ۳۳- به منظور حمایت، ترغیب و تشویق کارکنان و مدیران فعال صنعت نفت برای مشارکت در اجرای این آیین‌نامه، وزارت مکلف است سازوکار نظام انگیزشی مرتبط را با رعایت ماده (۱۰) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن تدوین نماید.

تبصره- حمایت‌های موضوع این ماده در صورت لزوم به تصویب شورای حقوق و دستمزد و هیئت وزیران حسب مورد می‌رسد.^{۱۶}

^{۱۴} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۳۱ به آیین‌نامه الحاق شد.

^{۱۵} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۳۲ به آیین‌نامه الحاق شد.

^{۱۶} به موجب بند ۶ اصلاحیه ۱۴۰۳/۱/۱۵، ماده ۳۱ به آیین‌نامه الحاق شد.